

Arxiu Històric de l'Hospitalet.
C/Joan Pallarès s/n.
08901- L'Hospitalet.

Persona entrevistada: **PEPITA PROS GINESTA (P).**

També participa Carme Ariza Boada (C).

Projecte: **Oficis: puntaire**

Data: Novembre 2005.

Entrevistadora: Mireia Mascarell.

Duració: 75 minuts.

Signatura: Ot10

CARA A:

Avui estem amb la Pepita Pros i Ginesta i Carme Ariza Boada, que són cunyades, i una mica amb l'experiència de la Pepita Pros i després també la Carme Ariza, que em complementarà alguna informació, parlarem de les puntes de coixí. Llavors primer de tot jo volia preguntar a veure que em fessiu una mica el vostre perfil, per exemple, doncs si sou d'aquí de Hospitalet, si els pares ja ho eren, a què es dedicaven les famílies, per tenir una mica idea de qui sou.

P: La meva mare era de Hospitalet, jo també, el meu pare no, el meu pare era de Lleida. I és curiós, eh?, quan vaig arribar a entendre això dels patrons, dels mocadors que era una sola costura, és clar, havies d'aixecar el coixí i hi havia un paquet de boixets així, la mama es posava negra perquè deia: "I si s'escanya?" Quan s'escanya queda com un cordill i ho has de llençar, no serveix per res. "Pues" m'ajudava el papa, lligava el mocador i el tranquil, pim, pam, perquè jo sola no podia, però això el papa, la mama no. Oi, la mama!

I els pares a què es dedicaven?

P: El meu pare va treballar molts anys a Can Busquets, no sé si 58 o 60 anys a Can Busquets, i la mare estava a casa.

I vosaltres, Carme?

C: Sí, doncs no sé si dir-ho ara o després... Jo no sabia que podia dir alguna cosa...

Sí, home, i tant!

C: No, però vull dir de puntes...

Mentres parlem de puntes, que no ens en anem...

C: No en tinc experiència! He portat una coseta per ensenyar, que ja havia parlat amb el Museu i em van dir: “Ah, sí, porta-ho!” Una factura de l’any 26 del meu avi, que era... tenia treballadors i tot, pintor de cases, d’edificis, i resulta que és curiosa, no?, la casa que és Batllori, d’aquí Hospitalet, que havien tingut ceràmica i estan allà tocant la cantonada del carrer Batllori, aquí a Sant Josep, i tota la casa, la façana, i tamborets i cadires i tot, 1.060 pessetes. (Riu...)

P: I ara només et toquen el “timbre” ja has de pagar 1.000 pessetes, només per entrar.

Sí, i tant.

C: “Bueno”, després ja m’ho explicaràs, que la voldria deixar al Museu...

Sí, jo després l’explico, sí, sí, perquè això és maco, maco.

C: Mira, ho he portat perquè he pensat... ???? tan famós, vaig parlar amb el senyor Riera, mira si fa anys, però com que ho volia adecentar una mica perquè està una mica velleta, oi?

No, però això ells mateixos ho poden restaurar i posar-hi...

C: Sí? “Bueno”; ja m’ho explicaràs...

Sí, sí, perquè no es faci pas malbé, eh?

C: A questa època vivien al carrer Tarragona, davant de la Matilde Merçé, que la seva mare se’n recordava molt dels meus avis. I bé, doncs sempre hem estat per aquí per Hospitalet, jo també hi vaig néixer, i la meva germana també.

Escolti Pepita, m’havia comentat la Maria Teresa i ara vostè feia una mica recordatori, que va començar a fer puntes als quatre anys.

P: Quatre anys, sí.

Com va ser això? Expliqui'm.

P: “Bueno”, resulta que la meva mare, quan era una nena estava boja per fer puntes, però la meva iaia, que devia tenir molta feina no se l'escoltava. Què va passar? Que va agafar una camisa de dormir, li va tallar una màniga, i va agafar uns cordills i unes canyes i va fer “a su manera” un coixí, però és clar, la camisa es va desgraciar. Llavors hi va haver un sagramental de por i la nena ja no va insistir més en fer puntes però es va fer gran i llavors hi vaig néixer jo, i quan tenia quatre anys em va portar a fer puntes de coixí a vora l'Ateneu, que hi havia una casa que eren mig parents nostres, però parents de lluny que es deien, a Ca la Serrada... “Bueno”, tenia jo quatre anys i em van fer fer la primera punta, i és clar, jo no tenia prou capacitat per entendre-la, eh? Jo me la vaig aprendre de memòria, aquests dos aquí, aquests dos allà, aquests dos allà...

C: I no sabies com anava! (Riu...)

P: No, però va sortir, sortien unes puntes ben fetes!

Però amb quatre anys!

P: Amb quatre anys! I jo després les vaig veure aquestes puntes, que la mama les guardava, i les vaig trobar ben fetes, perquè jo sempre tinc la “manía” de tibar molt el fil, que és el secret de les puntes, no sé d'n hi devia treure, m'ho debien d'explicar molt bé.

“Bueno”, total, la mar de ben fetes, però és clar, erem tot canalla petita, rosegava “hasta” els boixets, (riuen)... Sí, treia el cap i quedaven “ballenetes”, com una “balleneta”: “Quantes “ballenetes” tens tu?” “4, 5...” “Ja en tenim un altre!”

“Balleneta” per què? Perquè quedava la punteta del boixet separava del teler?

P: El cap, el cap, és clar, el cap el rosegàvem...

C: Veus el cap aquest? Mosegat, ja està.

I amb això jugàveu.

P: Ui, escolta! I me'n recordo que sota dels boixets, que jo aquí tinc un drap, ens hi feien posar un cartró i semblava una metralladora “trrrr”, saps?, com que el cartró feia soroll, els boixets es ballugaven i feien soroll. Doncs “bueno”, d'això em vaig fer... vaig anar-hi bastant de temps.

Quants boixets feia servir de petita, petita?

P: Ui, començen per 16 boixets, no gaire.

16?

P: 16, sí.

Ja em semblen molts a mi.

C: Sí, i tant!

P: I “allavorens” ja vaig anar a col·legi i tot plegat i... però em va venir ja després de grandeta, que ja treballava a Ca l’Albert, això dels mocadors, com era que tenien només que una costura, perquè “llavores” no es feia res amb coixí rodó, es feien coixís llargs, que això és un coixí llarg, i “bueno”, hi vaig anar a aprendre, hi vaig anar molt de temps, i aquella dona em va agafar de molt bon grau perquè resulta que vaig anar amb un vestit que tenia aquí una punta de coixí, que me la vaig fer jo, i aquí a les butxaques també, i li va fer tanta gràcia que aquella dona “pues” amb mi estava encantada, i vaig aprendre de fer mocadors. I després vaig estar potser 30 anys o 40 anys sense fer res perquè treballar i fer això... Això, l’assumpte de les puntes de coixí és el temps, si no tens temps no t’hi posis perquè has de tenir “al menos” un parell d’hores per fer, perquè si agafes el coixí, et fas un embolic i no saps l’embolic has de perdre el temps. Ha de ser un “rato” llarg, i llavors vaig continuar... i quan em vaig jubilar ja em vaig enganxar aquí, perquè resulta que coneixia a la senyora Duc...

Jo he conegut a la Mª Angels.

P: La senyora Duc... eren fusters.

C: Aquí al carrer Sant Joan, travessant pel carrer de...

No els de Ca l’ “Isleño”, no.

P: No. Aquella senyora feia un mocador molt maquet i es va morir, i va venir el seu marit i va parlar amb el marit de Teresa i diu: “Home, això s’hauria d’acabar”. I ella va dir: “Porta-li a la Pepita”. I va ser la primera cosa que vaig fer quan després em vaig jubilar, i aquí ja va venir l’enganxada i ja no he parat.

Això que diu de l’enganxada què vol dir?

P: Ja em vaig engrescar i anar fent, anar fent, anar fent, i encara ho faig ara.

Perquè això és d'aquestes coses que t'atrapen.

C: Això, això.

P: Jo a vegades penso: “Bueno”, si no l’he vist aquí el camí, aquí, una miqueta més avall”. I et vaig engrescant, engrescant i com veus que surt tan bonic i tan bé... Ara, no t’equivoquis, eh? Si enlloc de fer així fas així, ja hi som! I aquí es té de treballar tna per fer com per desfer, perquè el ganxet si t’quivoques estires “rrrrr” i ja està, aquí no, aquí has de treure agulles, clavar, desclavar amunt i avall i hi ha tanta feina treballant per desfer com per fer.

C: Escolta una pregunta que et volia fer. Aquestes primeres puntes de quan aprenies i dius que et quedaven així que després les aprofitaves per fer...

P: La mama, que llavors anava cosint tot...

C: Però a veure, sense... vull dir que ho fèssiu expresament però a lo millor quedaven en un principi, ja quan les havies enllestides, “algo” brutes o alguna cosa...

P: No, no, no, no...

C: No es rentaven?

P: No, no es rentaven, no...

C: “Bueno”, perquè debien ser estretetes, perquè la primera punta que vaig fer jo, la única a col.legi, però jo no he tingut massa destresa amb les coses de manualitats, i la primera i prou, no sé com va quedar, però sí que m’en recordo que vaig fer un tapet a ganxet de color de rosa, als primers temps que vaig anar a l’escola i llavors van fer una exposició aquí a Casa Espanya, no sé si la vas veure.

P: No.

C: La teva mare segur. I “allavorens” m’hi van posar aquest tapet, però el van rentar, el van almidonar, el va planxar...

P: Jo em rento les mans amb raspall, “hasta” les ungles, eh?, quan tinc de fer això, perquè això quan “menos” es renti, “menos” es toqui, millor.

C: Aneu amb compte i us queda així. I quan vaig anar a veure l’exposició em va dir: “Mira, el tapet que tu has fet!”, amb el meu nom i tot, i no m’ho creia. M’ho has fet pensar quan has dit això de que no semblava que ho haguessis pogut fer tan bé, oi que has dit “algo” així?

P: Sí, i és clar, el meu “puesto” era al costat de la vidriera, i passava gent i s’aturava i jo pensava: “Per què s’atura?” I és clar, jo això també ho faig perquè quan veus una nena petitona que fa puntes, clar, tu mires com ho fa.

C: Et fa gràcia.

Perquè aquesta senyora que li ensenyava es dedicava a ensenyar, ella era puntaire?

P: No, ella sabia fer puntes molt justetes, però per la canalla que erem, que erem tots petits ja se surtia.

Perquè aquí a Hospitalet hi havia més gent que fes puntes?

P: Sí, hi havia l'Esperançeta que vivia...

C: Tu amb qui anaves?

P: Amb la Montserrat Serrada, parenta de...

C: Ah, que també sou parents, no?, de lluny.

P: Sí, de lluny, som parents... "bueno", jo què sé.

C: De lluny, sí.

P: De molt lluny, molt lluny. Hi havia aquesta senyora, l'Esperançeta, després més cap aquí hi va haver la senyora Canals, que és allà on va anar la Mª Teresa també, una senyora que vivia...

Ah, la que vivia allà tocant al...

P: Al carrer de les Roselles.

Sí, del carrilet.

P: Del carrilet, això mateix. I després qui més hi havia?... Després també n'hi va haver algun aquí a Cal Quim Jardiner, amunt de la Rambla... i no sé qui més.

Perquè les que cosien no tenien per què saber-ne de fer puntes, no?

P: No, no, no...

C: És una altra cosa.

P: És un altre tipus...

Igual que les que brodaven, que era una altra cosa.

P: És un altre sistema, una altra cosa. I "bueno", jo ara vaig a fer puntes i surto sembla que sigui diumenge.

Escolti, vostè així tan petitona, recorda quina impressió li va fer la primera vegada que va veure el coixí, els boixets...?

P: Ui, jo vaig estar més contenta, Mare de Déu!

Vostè hi va anar de gust, així.

P: Oh, jo encantada! Tota la vida m'han agradat les puntes, i quan passava algú conegut, que la mama s'aturava a enraonar o lo que sigui, m'arremangava i ensenyava les enagos i les puntes.

(Riuen...) Però no eren les puntes, li ensenyava les putes, perquè no ho sabia ni dir! (Riuen...) Però això... perquè si surt grabat aquí...

No, però és una anècdota molt, molt simpàtica aquesta.

P: Doncs jo me'n recordo, eh?, que m'arremangava i... i després de gran quan les vaig veure dic: "Pues" si estan la mar de ben fetes!" I és clar, jo no tenia prou experiència per entendre les coses, ara sí, si van aquí, si van allà, però jo mira, m'ho donava... així penjat i ja està.

És a dir, que vostè havia après que amb aquest boixet anàvem aquí i amb aquest hi anava cap aquí...

P: Sí, sí, de memòria, perquè per entendre no tenia capacitat, era massa petita.

I llavors la mare les hi cosia a la roba.

P: La mare "pues" em feia enagos i em posava aquestes puntes abaix, una punteta que feia una punxeta molt mona i ja està, i jo mira, ensenyava allò a tothom.

I què més es feia d'aquestes puntes així més estretetes?

P: Després vaig fer una punta així que feia uns ziga-zagues així i teníem penjada una cosa de fusta, uns prestatge, i la mama ho va posar en els prestatges amb una roba i vam posar allà baixella o lo que fos, i tothom que venia: "Oh, què maca aquesta punta!" I la mama: "L'ha fet la nena". (Riuen...)

C: Li feia il·lusió!

P: Jo disfrutava, eh?, disfrutava i disfruto encara fent, eh?

Escolti, i les guarda aquestes...?

P: Ah, ara sí que puc dir una cosa d'aquell temps...

Les guarda aquestes...?

P: No... tan rentar, rentar i rentar, vull dir, està estripat cinquanta vegades.

C: Sí que puc dir una cosa, perquè al dir això: “Ah, l’ha fet la nena”, que jo també he explicat varies vegades que els meus fills també han anat a aprendre a fer puntes.

Ah, sí?

C: Sí, veus com també puc dir “algo”? (Riu...)

Clar que sí, dona!

C: “Bueno”, perquè és clar, jo no tinc cap experiència en això. Resulta que a Begas la Mª Teresa... em sembla que va ser la primera escola que va formar, la primera de totes, i “allavorens” com que també hi anava algun xicot, el seu germà i alguns altres... no massa, eh?, vull dir, es comptaven amb els dits de la mà, i llavors nosaltres passàvem molts estius allà a Begas també i li vaig dir primer al mitjà, que és el que ha sigut més artístic, perquè ha fet... a la Facultat de Belles Arts ha estudiat i és pintor i escultor, el segon. Els altres ja altres històries, i “allavorens” em va fer un “entrador” per un vestit, encara ho conservo, per una brusa i un mocador... Aquest és el que n’ha fet més, en canvi el últim, que en tinc tres de xicots, diu: “Mama, per què haig d’anar jo allà? Comencen les noies a explicar coses de xicots i jo què hi pinto allà?” Aquell no sé si no va passar de la primer punta.

Ostres, Déu n’hi do... Ara em fa por perquè jo no m’he rentat les mans així amb el...

(Riu...)

C: Sembla que ni s’hagi tocat, oi?

Aquestes les ha fet vostè, aquestes puntes?

P: Sí.

Déu n’hi do. Però si no sembla... A on està cosit això? Com ho ha enganxat això? No ho entenc pas.

P: Això ho fa un professional, eh? No ho pot fer segons qui.

Però s’ha de saber molt per veure a on hi ha la costura.

P: Sí.

C: I tant.

Ah, potser és aquí, ja ho veig ja, ara... Eh que potser és aquí? Sí, em sembla que sí perquè aquesta és un pèl més gruixuda.

P: Sí, és aquí.

C: Oh, quina vista!

Déu n'hi do.

P: Aquest el vaig fer per un casament.

Perquè escolti, la gent que es dedica a fer puntes normalment les feu per regalar després o...?

P: Ah sí, per regalar o per mi, perquè això no es pot vendre.

No es pot pagar, vaja.

P: No, no té... Mira aquest, aquest me'l vaig posar a la butxaca.

C: Què maco! Ai, ara me'n recordo! Què m'has fet aquell mocadoret pel vestit, que me'l posin en una butxaqueta, i encara no... Com que vaig sempre tan depresa...

Déu n'hi do, quina maravella de...

C: Veus? Mocadoret, per un vestit o una brusa...

P: Aquest el vaig fer pels nebots quan es van casar.

Però això és per guardar-ho en un calaix, perquè jo això no m'atreveria de portar-ho, no? Vosaltres ho portàveu això?

P: Això ho posen en el ram de núvia.

C: Es porta un dia i es guarda.

P: Aquests són els tres que vaig fer pels teus fills .

C: Sí... Es pot posar en un "cuadro", n'hi ha que ho posen en un "cuadro".

P: N'hi ha que ho posen en un "cuadro"...

I després em deia la Mª Teresa alguna cosa de que també hi havia qui ho feia servir pel dia del ball al Casino.

C: Ah, sí, abans sí.

Com era això?

C: Perquè quan el noi t'agafava per ballar... però això jo quasi ni ho recordo... Quan et treien a ballar "allavorens", ell t'agafa, et posa la mà per darrera

l'esquena... oi que era perquè no ho deixés suat el vestit d'ella o lo que fos, es posava el mocador.

P: Vaig regalar un mocador d'aquests a la Farmàcia ???? d'allà, que sempre fa molts bons tractes. Ai, escolta, va estar contenta! Mare de Déu!

C: Home, això és artesà!

Clar, es que això és artesanía, eh? Escolti, i un mocador d'aquests, posem-hi aquest mateix que fa una mica més d'un pam de cada costat...?

P: Aquest mocador ha anat a moltes trobades, i tothom em preguntava: "Però quan val això? Quan deu valer un mocador així?" I jo dic: "Ni idea". Jo li dic a la Marieta: "Marieta, m'han preguntat moltes vegades quan val aquest mocador. Què tinc de dir?" Diu: "Digués que està valorat en 25.000 pessetes". I sí, sí, ve una senyora emperifollada tot lo que vulguis i diu: "Quin mocador tan maco!", perquè està fet amb un fil molt prim i aquí et tornes mico: "Quin mocador tan maco!" Diu: "Al "menos" val 3.000 pessetes!" Dic: "No senyora, no, val 25.000". Potser encara còrrer ara, perquè va tenir un "susto" de mort! Però escolti, 3.000 pessetes! Jo vaig comprar un davantal el dia abans i em va costar 2.500!

Sí, sí, i quanta estona li va portar si fa o no fa, això?

P: Això... No ho compto mai, perquè és terrible. Aquí treballes con un "chino" i no arribes ni a un centímetre.

I els boixets per fer aquest fil més prim són els mateixos que per fer el fil més gruixut?

P: A l'hora de canviar els boixets canvies el fil i ja està, continues amb els mateixos.

Tot això és cotó, no?

P: Això és cotó.

O hi ha fil també?

P: No, no, cotó, cotó, cotó... "sedalina"... i després també anava molt bé fer amb fil de rodet, que ens ho fèiem la casa Fabra i Coats, que feien uns fils que el coixí, la punta de coixí feta amb fil de rodet, surt com planxada, perquè el fil de rodet té una mena d'aprest i queda més "tieso". Aquest... aquest em vaig tornar mico!

I ara que no tenen aquests rodets amb quin fil ho fan?

P: Ara gastem “sedalina” normal i corrent, amb “sedalina”.

I es nota la diferència al treballar?

P: Queda tou, però si tens la precaució d'estirar, estirar “pues” encara, ara, si ho deixes fluix ja podem plegar, eh?

Ja l'ajudo a plegar-los perquè Déu n'hi do, eh?

P: Mira aquest si és gran.

Aquest encara s'ha de cosir.

P: Sí.

Això ho cus vostè o...?

P: No, no, no, ho fa un professional.

I qui hi ha de professional aquí per “cortar-li” això?

P: Per “cortar-li” això abans hi havia la Gelabert, que no sé si vostè la va conèixer.

No.

P: I després ho porten a Reus.

A Reus a cosir-ho?

P: A Reus, perquè com que també fa classes a Reus, la Marieta, em sembla que encara hi va.

Perquè ella no cus.

P: No, no, ella no cus, això ho ha de fer una persona que tingui...

Que en sàpiga.

P: Que en sàpiga.

I això us deuen cobrar doncs, per fer-ho.

P: Sí, sí, d'aquest mocador no sé si em va costar 600 pessetes.

És a dir, que a banda de tota la... Primer, a banda de comprar-te el fil , d'haver fet tota la feinada de teixir això, que és una maravella, a més a més tens un altre cost que clar, a l'hora de vendre'l tot això s'ha de sumar.

P: Ui, per això, per això et dic que em va sortir aquell mocador 70.000 pessetes. Jo demano 70.000 pessetes d'un mocador i em cau la cara de vergonya i poder en val 80, perquè aquí és treball de "chino" això, eh? Aquest mira, treball de "chino", vem anar a Reus, no a Reus, a Badalona, a Badalona, i van venir uns "chinos" i el van fotografiar, aquest. No sé si era un "chino" de la Torrassa o un "chino" de la China, això ja no ho sé, però la van fotografiar, i va ser aquell dia que el teu nebot em va dir, diu... Ai, el teu nebot, el teu fill: "També ha sortit a la tele avui?" Dic: "Jo?" Estava la TV·3 allà, dic: "Ah, no ho sé". Diu: "Em sembla que t'he vist, t'he vist i no t'he vist". Doncs devia ser, perquè els teníem allà...

Clar. Déu n'hi do.

P: Miri quin mocador, és la Mª Teresa de núvia.

C: Calla, calla, que el mocador té una història, eh?

P: Sí? No me'n recordo.

C: Aquest mocador té una història...

Però aquest mocador el porta ella a la cintura, no?

P: "Bueno", aquest no és potser el que jo vull dir, no.

C: De núvia!

P: Resulta que quan la Mª Teresa va néixer jo vaig fer un mocador, que ara l'ha fet una senyora d'allà, un mocador que vaig dir: "No faré mai més un mocador com aquest! Perquè sembla... està tan espés com els cabells del cap, no faré mai més cap més". I hi ha una dona que l'ha acabat allà, i "bueno", el vaig fer per la Mª Teresa. Va servir per la comunió, pel bateig, per no sé què... Dic: "Escolti, a aquest sí que l'heu tret el rendiment!" I "bueno", mira, i d'això han passat molts anys i encara ho té.

Perquè són peçes per la família.

P: És clar, la germana de la Mª Teresa també porta un.

C: La Montse ha fet, oi, de puntes també?

P: Sí, ha fet. Aquest el té la... a veure... aquest, la dona del Teodoro el té.

Perquè aquests models en feu un i després el torneu a repetir el mateix patró?

P: Si no s'ha estripat el patró sí.

Però us agrada repetir o sempre varieu?

P: No, no, es pot variar tot lo que vulguis però a ella li faré aquest d'aquí... que sàpigues el què...i començi a buscar “puesto” per la...

C: Aquest és el meu?

P: No, aquest no, aquest és el de la jove de Cal Riera.

C: Ah, però què has dit...?

P: Igual, igual.

Que te'l farà igual.

C: Que me'l faràs? Ai, no ho he entés, a vegades... se m'escapen paraules.

P: Te'l faré igual. Vaig fer un mocador... aquest té 150 boixets, per una que va dir que es casava el fill, dic: “Home, si m'ho hagués dit abans...” I ho vaig fer en un mes, vaig dir: “Mai més correré tant!” Perquè em feia mal les espatlles, em feia mal l'esquena, em feia mal tot!

C: Per tindre-ho a punt.

P: Això ho haig de fer “a tu aire”, eh?, anar fent.

C: Ai, una cosa, que la televisió ho ha dit molts cops, que és una teràpia molt bona, que et relaxa i et fa treballar el cap.

P: Em va dir el metge: “Vostè aquesta mà l'ha té de bellugar molt”, perquè tinc artrosis, dic: “Oh, ja la bellugo, jo faig puntes de coixí”. Diu: “Això ja no m'amoïno”. Dic: “Hosti, però m'amoïno jo”.

Però ho nota quan fa puntes si li fa mal?

P: Ara ja no em fa mal perquè ara ja està la desgràcia feta, però quan es feia sí que em feia mal, eh? Em feia molt de mal.

Escolti, i això que em deia així ben petitona allà fent puntes i les primeres puntes que va fer van servir pels enagos i...

P: Ah, sí, sí, sí, sí...

I la mare també les havia posat a una “estanteria” per posar-hi la vaixella...

P: A una “estanteria”, veus?, feia una ondeta així, així, i així.

Quina monada. I llavors d'això fins quina edat va continuar anar fent puntes?

P: "Allavores" tenia 4 anys, potser fins els 10 o 12 anys, anava a col·legi...

A la Serrada va seguir anant-hi sempre, però.

P: Sí, però després ja vaig anar a treballar i tot plegat, i ja em vaig fer gran i ja està.

Perquè a l'escola també en feieu, oi que sí de puntes?

C: Jo no havia fet mai.

P: Jo sí.

C: El primer any i prou..

P: Allà a les monges sí que en fèiem, però potser fèiem més ganxet que no pas puntes. Jo vaig anar dos mesos a les monges, parlo de... "bueno", de l'any de la pera, i resulta que em fèiem fer ganxet amb un ganxet tan prim, tan prim, tan prim que la mama deia: "Si passa algú i li pega un cop se'l clavarà!" I es va anar a queixar i la monja va dir que "bueno", que ja el posaria més gruixut.

I després un altre problema, anava a buscar el berenar, que a aquells anys es portava el berenar, i la meva bossa sempre estava buida, se'm menjàvem el berenar... I li vaig dir a la mama, dic: "Mama, que m'has posat berenar?" Diu: "Sí, pa amb no sé què". Doncs el pa amb no sé què no n'hi havia mai, i la mama... dos mesos hi vaig anar a les monges.

A quina escola anava vostè abans?

P: Jo vaig anar a Ca el senyor Masot.

I allà tampoc no en feien pas de puntes?

P: No, no, no, em van ensenyar a fer rosetes d'aquelles de ???? però de puntes no. Jo no havia fet mai, després no sé si n'hi van fer.

C: Perquè de labors se'n feien, no?

P: Sí, era un dia determinat a la setmana, fèiem labors.

Però potser es feia més cosir, brodar...

P: Brodar, i després també fèiem ganxet, però això de les puntes no sé si més enllà es vas fer.

C: Jo a l'escola havia anat a Casa Espanya, eh?, escola nacional, i vaig començar de molt joveneta amb el senyor Masot, tenia 6 anyets però em va agafar una pulmonia o neumonia, com se digui ara, i és clar, em vaig haver de cuidar i després ja va ser quan vaig vindre aquí a Casa Espanya amb "Doña Cunita"... i fèiem en un teler de fusta i uns claus que sortien a tot el voltant i teixíem. Fèiem "tapetes" macos. Tu saps com se'n diu això? Un teixit... en un teler, eh?

Tipus com per fer una "alfombra", per exemple, que va passant el fil així creuat?

C: Sí, sí, sí.

P: També hi vaig fer pel Sergi un també, als nanos com que abans per batejar-los se'ls tapava la cara i no sé quines històries hi havien. Ara no, van que encara tenen 20 anys i encara es tenen de batejar, i "bueno", tot ha canviat tant.

Escolteu, i quin tipus de peça de roba hi havia que portessin puntes? Ja hem dit els enagos.

P: Una brusa, una brusa, hi era un entredós de 16 boixets, feia unes punxes així, unes punxes així i unes punxes així, tota la brusa, la mar de mona, blanca.

I quines més coses? Perquè per exemple, calcetes...

P: "Bueno", a les calcetes els hi posàvem les puntes ????

S'hi posaven punteta de...

P: Sí, sí, sí...

C: "Bueno", i vestit, jo tinc un vestit, lo que passa que ara ja no m'entra, amb un entredós i el coll... L'havia fet l'Albert, el meu fill.

P: Quan vaig anar a demanar si em podia ensenyar a fer puntes la Marieta, tenia un ???? aquí i vam posar alguna punta, i aquí a les butxaques també, i "bueno", ara es fan "tapetes", es fan xals, un xal va fer una dona negra, no una dona negra, un xal negre... preciós.

Escolti, perquè això del color negre, amb la Mª Teresa xerràvem que aquí a l'Hospitalet una cosa que sí que s'havia fet amb molta tradició, era aquestes mantellines negres.

P: Ah, sí, aquestes mantellines negres. Jo vaig fer una punta per un "viso" de la mare de "torsal" de seda, que mai més ho faré perquè poses el boixet, el fil en

el boixet del “torsal” de seda i com que és de seda rellisca, i arriba fins aquí abaix, s’escapa, i jo vaig dir a la mama: “Faré això però no faré cap més, que això no durarà res”. Vaig fer per ella un “viso” amb punta, per mi també i tot i sent de seda va durar els anys de la pera!, i el “viso” era de satí i va quedar preciós, però ja no n’he fet més perquè és molt mal treballar, perquè la seda s’escorrer. Tot això surtirà aquí?

Sí, però si està molt bé! Si són coses maquíssimes! Ah, jo ho trobo maquíssim tot això. Escolteu, o sigui, que la punta igual per fora que per dintre... però no rasca això? Aquesta punteta no molesta, no?

C: No, no.

P: La punta aquesta de 16 boixets que amb una tarda feia un tros així, i ara en una tarda faig un tros així, doncs aquestes puntes no... després s’ha de retallar la roba, l’acabes i després s’ha de retallar i queda transparent i molt bonic, queda molt bonic. Aquesta brusa que et dic... Te’n recordes d’aquesta brusa?

C: Ara en aquest moment no.

I després això s’ha de rentar a mà per això, no?

P: Sí, es renta a mà.

C: Una cosa, que la Merçé... la Merçé és la meva germana que ha ballat molts anys ballets amb els de Sant Isidre, i ara no sé si està assajant i em sembla que també va a Sant Isidre... El dia 2 es veu que aquí a La Farga han de fer donació de sang el que vulgui donar-la, i van a ballar, però no sé l’hora, al mig del matí o així, i et va parlar d’una mitena, i què et deia de la mitena?

P: La mitena és...

C: Pel braç.

Sí, pel braç.

P: Sí, així enreixat... Resulta que volia una i va dir: “Vindré que em donguis un cop de mà a veure si podem sortir”. Va anar a la Merceria Santa Anna, entre el fil, entre “pitos y más pitos” li van dir: “Val més senyora que se la compri feta”. I se la va comprar feta.

C: Sí, però vull dir, també l’havíeu de fer de puntes o de ganxet?

P: De ganxet, de ganxet.

C: Ah, amb ganxet, és diferent.

P: I amb puntes fan guants divins.

C: Sí, es pot fer gran cosa, i cuadros, i cuadros...

P: I cuadros, i si jo hagués sigut ara més jove i haguessin hagut els pares, aquestes vidrieres els hi hauria fet jo un... Tires entredosos... T'ensenyaré una cosa... Tires entredosos i llavors s'afegeixen i "bueno", són preciosos, però gran, sense el papa ni la mama...

No, i a més clar, que si dóna tanta, tanta feinada de fer-ho...

C: Sí, és entretingut, eh? Doncs el meu fill, l'Albert va fer bastants cosetes, però l'altre el joenet diu: "Mama, jo allà què pinto?" Diu: "Començen a parlar de nois i què?" Es trobava sol, saps? Es veu que no n'hi havia massa, hi anava el germà de la Mª Teresa, el Jordi, que es porten un any, i també uns veïns de per allà i tal, però el meu fill el mitjà sempre l'ha agradat molt la cosa artística, no?, és clar, és una altra cosa, no és això, i jo no tinc gaire gràcia, no. S'ha de sapiguer, eh? S'ha de tindre mans, manetes.

Sí, sí, i tant... Això sembla com una bufanda.

P: Una bufanda.

És de llana això?

????

P: Fibra sintètica, i veus? No me'n recordava, em ballava pel cap i no...

Però què maco també, eh?

P: "Bueno", doncs resulta... que jo quan veig que tinc de passar un nus m'agafen tots els mals, perquè sempre va a parar el nus al mig perquè es vegi força, i has de fer-hi "trampas" perquè no es vegi. Doncs "bueno", com que aquest fil a pesar de que posaves molt de fil en els boixets, i el fil gruixut s'acaba desseguida... "Bueno", doncs s'acabava desseguida, i un dia compto i tenia 10 nusos per passar, 10 nusos per passar, i jo que em veig un i m'esgarribo, 10!, i està ple de nusos perquè al ser fil gruixut el boixet no té capacitat per posar-ne més. Doncs guaita.

I com ho feu per fer el nus?

P: Un nus de teixidor...

I com és aquest nus?

P: És un nus... és un nus...

Que has d'agafar junts els dos nusos i els emboliques o...? Ai mare, això és molt difícil d'explicar si no es veu.

C: Sí.

Oi, Pepita?

P: Sí, ja veuràs ja...

Posem-hi que aquí té els dos caps, sí... Aah, això és tota una tècnica!

P: És un nus de teixidor...

Mare de Déu, això és una tècnica!... “Bueno”, però dóna feina això.

P: Sí.

I quantes vegades s'ha de fer això? Perquè clar, el boixet no va molt carregat de fil.

P: “Llavores” s'ha de fer quan ja no té fil, és que si no... sense fil no pots treballar perquè “llavores” faltaria un... faltaria un boixet. Si no em poso les ulleres no... I si no un altre nus...

Ostres tu, això semblen nusos d'aquests mariners, tu!... Mare de Déu...

P: Aquest nus, va venir un tècnic del tintorer que tenien a Cornellà, perquè al ser de fibres modernes, poliester i totes aquestes coses que s'han fet ara, feies el nus normal i tot s'escapava i li van dir, va venir i ens ho va ensenyar. És com si fessis un punt de cadeneta, eh? És igual que un punt de cadeneta, i com si fos un llaç escorredor, eh?, i llavors el passes pel mig i ja està.

Escolti, aquest nus és el mateix que es fa servir a les fàbriques tèxtils per...?

P: Aquest nus que ara he fet jo és el que feien servir a Ca l'Albert per afegir el fil quan s'acabava.

A la secció de nuadores?

P: Sí, a la secció de nuadores, i si no a les màquines.

C: Sí, quan teixien... I veus un altre? Això també ho han fet els meus fills, eh?

Sí, sí...

P: Doncs diuen... Diuen, eh? Jo dic lo que he sentit, lo que m'han dit, que a les puntes es van inspirar... primer va ser el macramé amb cordills...

Veus? El nus de teixidor... “Bueno”, tu vas mirant i penses: “Encara no ha arribat aquí, encara no ha arribat aquí”, i arriba, que ja l’has de passar al mig. Això no pot ser, perquè si ara tu veus aquesta labor i veus aquí... Aquesta perquè són petites però aquí que són més grosses, un nus al mig... has de desfer la cosa...

C: S’ha d’amagar.

Perquè llavors aquest nus, aquests dos trosets que queden...?

P: S’han de tallar.

S’han de tallar arran del boixet.

P: Arran, arran, arran, arran, vull dir, i per això vaig abolir la bufanda. Jo volia fer bufandes per tota la família, me’n feia il·lusió. La Maria ja se’n va portar el patró i tot plegat, i després quan vaig veure que havia de passar tants nusos i havia de passar tants “apuros”...

Aquesta va ser la primera i l’única.

P: Sí, sí, sí, sí. Jo ja ho vaig fer amb bones intencions, vaig dir: “Per tothom”. Doncs no, 10 nusos per passar, li dic a la Mª Teresa: “Escolta, què tinc de fer?” Diu: “Ah, s’han de passar”. Dic: “Sí, ja ho sé, i què opines tu?” Diu: “S’han de passar i ja està”. “I si en paren al mig?” “No, home no, fes força “trampes!” I “bueno” sí, ja vaig fer “trampes” i no es veuen, eh? Però jo sí que els veig.

C: “Bueno”, perquè ho saps.

Escolta, i això que trebal·leu sobretot amb fil de color blanc, és perquè és més fàcil treballar amb el fil blanc o...?

P: Hi ha hagut una dona que s’ha fet un... aquella senyora...

C: Que vam anar a visitar...

P: No, tu no la coneixes, el Ramon sí que la coneix. Aquesta senyora s’ha fet un xal així, a tires, a tires i s’afegeixen, preciós, preciós...Esperi, que tinc una altra cosa.

I de quin color se l’ha fet, per això?

P: Negre.

I el negre costa més de...? Potser llavors el patró l'has de posar de color blanc, no?

C: No sé, aquestes coses escolta, com que no estic ficada... Que em sembla que també han fet puntes i després ho han col.locat en vanos per ventar-se.

Ah, sí, això també ho havia comentat la Mª Teresa.

C: Sí, en moltes coses es pot fer, mira, manteletes i coixins... Tot lo que s'hi pugui aplicar.

I roba, els faldons així de bateijos i tot lo que són els complements per vestit de comunió i tot això segur que sí, no?

C: També, també, sí, i tant.

Déu n'hi do. I després la punta, l'agulla per això, aquí no... no sé si vosaltres n'heu vist fet...

C: Com, com vols dir?

Aquesta punta que es fa així amb la roda a l'aire diguem. És com si fos un brodat però que no va sobre peça.

C: Em sembla que sí, que la Mª Teresa ha fet "algo". Ella té un coixí que ve de fora, de l'estranger, molt "raro"...

P: Et volia ensenyar una cosa però no te la puc ensenyar perquè deu estar molt ben guardada. Resulta que la mare tenia molta il.lusió que jo aprenguéss a fer "gavatxes". Les "gavatxes" són com una mena de floretes, no costa res però tenen "la intrínclis" que és una mica empipador. "Bueno", i vaig fer pel cementiri, que és el nínxol que estan ells que és molt estretonet, vaig fer una tira així de llarga plena de "gavatxes" d'aquestes d'això, que semblen "margarites". Però és curiós, eh?, no he tingut mai més ganes de tornar a fer, perquè vaig pensar, fent aquell drapet per ella que li feia tanta il.lusió hi havia complert, i no n'he fet cap més. Exclusiva, exclusiva, eh? Ara em preguntaves...

Sí, li preguntava de la puntada d'agulla, si d'això n'ha fet.

P: Sí, ho sé fer però no no he fet mai.

C: I tens coixins així, no allargats, bastant quadrats, que són de fora, de Bèlgica o... Saps quins et vull dir? Jo he vist a vegades la Mª Teresa fer puntes amb aquests coixins.

P: I rodons, i rodons també.

C: Sí.

P: En coixí rodó no he fet mai res, però aquesta dona que he dit que s'ha fet el xal ha fet uns... Vaig fer un vano també, eh?, però ho vaig regalar a la senyora del senyor Albert. Resulta que el vaig tenir muntat nou mesos, com si fos un embaràs. Vaig fer 50 mil coses entremig, eh? “Bueno”, i el vaig acabar i vaig dir: “Em sembla que no faré cap més!”, perquè em va costar la tira, i per tenir 9 mesos una cosa clavada... Mira, la mare de la Montserrat Vives ha estat 20 anys per fer una “colcha”, un cobrellit.

20 anys?

P: 20 anys, es va fer mico. “Bueno”, ella ho tenia allò muntat però feia 50 mil coses, eh? “Bueno”, i...

C: Anava fent a estones.

P: Sí, anava fent, i jo vaig dir a la Mª Teresa: “Em sembla que no faré cap més”, però queden preciosos, queden preciosos. I aquesta dona ha fet un, aquesta dona que dic del xal, amb coixí rodó...

C: Ara fa temps que no he anat a cap exposició. Els quadres es fan també de diferents tons, perquè es vegi el paisatge i lo que sigui, no?

P: Sí, dona!

C: O sigui, no és exclusivament tot blanc perquè resalti.

Clar, no, jo preguntava això del blanc perquè veig que és el color més utilitzat.

P: Sí, el blanc quadra per tot.

Clar, queda bé en tot.

P: Perquè si fas un color depen...

Escolteu, i això dels boixets que hi havia gent que els decorava?

P: Ah, sí...

C: D'això no tinc massa idea.

Però els decorava per fer-los servir o per guardar...?

P: Per fer-los servir.

Per fer-los servir diu, no?

C: Em sembla que sí.

Es que no la sento gaire bé. M'espero que vingui...

P: Hi ha persones que s'avorreixen. Jo no m'he avorrit mai en la vida...

C: No, jo tampoc.

P: I quan tinc un ratet a fer puntes, no m'he avorrit mai, mai!

Expliqui'm això dels boixets decorats.

P: A veure si en tinc algú per aquí...

Però qui ho feia això de decorar boixets?

P: Això saps qui ho feia? Hi ha una senyora aquí que es diu Rosa, la que ha fet... ha pintat la puntaire... Això és una puntaire, eh? La va fer el meu nebot.

C: El segon, que també ha après per escultor, lo que passa que... qui es compra escultures avui dia?

Sí, és difícil. Ah, quina cosa més maca!

P: I la punta és de debó.

És molt maco, eh? I el patró sempre és de color taronja?

P: Normalment sí, abans els patrons, el cartró era una cosa estupenda, ara no, ara tot és més ordinari i quan l'has fet servir ja dues o tres vegades ja els forats ja s'eixamplen i tot plegat ja queda fet un fastic.

I les agulles són agulles de cap normal?

P: No, han de ser que no es rovetllin... com es rovetllin...

I com feu per comprar-les, com ho demaneu?

P: La Mª Teresa en ven.

Ah, és ella que se n'encarrega.

P: Sí, ella se n'encarrega.

I del fil i els patrons i tot això també ho fa...?

P: També té fil, també té fil i té moltes coses.

Així vostè segueix fent classes amb la Mª Teresa?

P: No, no, jo vaig a classe, no faig classe. Jo sé totes les tècniques de la meva època però de l'època actual... quan vull fer una cosa moderna la tinc d'aprendre... Resulta que vaig ser quan tenia 4 anys la més petita de la classe i ara sóc la més gran.

Veus? Quines coses té la vida, eh?

P: Sí, i tant...

(Començen a berenar...)

Escolti, Pepita, i conec algú que guanyi dinerets fent aquestes coses?

P: Sí, algú, algú hi ha, però són gent... per exemple, gent gran que no tenen... no han de portar la casa ni res i ja està, però sí que he de portar la casa i tinc d'anar a comprar totes les històries i no tinc temps, no tinc temps. Si dius: "Tu rai que ets soltera, a veure si no tens temps!" "Pues" no tinc temps, no tinc temps.

C: I a vegades feies l'escala, ara ja ho has solucionat, no?

P: Sí, ja ho he solucionat, quan e tocava l'escala feia l'escala i la vaig fer bastans vegades perquè aquesta senyora d'aquí dalt va tenir un càncer de mama, la van operar i se li ha reproduït, i ara va amb oxígen, i "bueno", jo què sé, i clar, això també m'ha afectat molt perquè fa molts anys que som veïnes, més de 30.

C: Ara m'en recordo d'una altra cosa, en les borses del pa, si vols tinc una per allà a casa... que quedi més bonica, un entrador... Els entradors són allargats... com punts de llibres també hi havia fet l'Albert.

P: Això que volia ensenyar jo és un punt de llibre.

No, però quedis tranquil·la asseguda, no s'amoïni, que em sap greu que li faré treure tot... No, no, xarrem tranquils, no n'hi ha problema, ens ho mirem després. Però digueu-me una cosa, això de fer puntes, clar, era una cosa que el material ja és tan car i porta tanta estona...

P: Perquè passa una cosa, les puntes de coixí són barates de fil, perquè gastes molt poc, en el ganxet es gasta més perquè el ganxet és retorçat i cargolat, aquí no, aquí treballes pla.

C: "Bueno"; però com és tan entretingut, tan laboriós també entra de material.

P: No gaire, no gaire.

C: No? Més que res les hores, que passen.

P: És el temps, si tu tens temps... Ara, si tens per exemple tres quarts d'hora, "què faré, què faré?" No t'hi posis perquè quan has de fer l'embolic ja pots plegar, eh? Has de dir: "Tins tres hores de temps per fer-ho i ja està".

C: Dedicar-t'hi, en una paraula.

Però això abans, de puntes, de coses fetes amb puntes ho tenia la gent pobre, la gent rica? Com era això?

P: Normalment saps qui té moltes puntes, que les debia fer la senyora Teresa? La senyora Pinto, vostè la coneix?

La de la papereria?

P: La de la papereria.

C: El Pinto o Bienve, que és casada amb un Pinto... hi ha dues de Pinto.

P: Dues? Jo només coneixo la que està casada amb el Pinto.

C: Ah, "bueno", a la germana d'ell no la coneixes? Que ha estat dos anys aquí la mare...

P: Ah, aquella no, és la Pinto.

C: La Bienve.

P: La Bienve, i aquesta senyora li feia. I quan han fet aquesta exposició aquí a la Rambla, que vaig anar-hi, que vaig passar a mirar "de perilla" perquè hi havia una calefacció divina... i vem anar al matí i a la tarda, anava amb la senyora Juana, aquella senyora que era de Navarra... Per què ho deia això ara? Espera't...

C: Parlant de la Pinto, que té moltes puntes...

P: Ah, sí, va fer una exposició amb uns coloratges, una cosa estupenda, divina, i "allavores" es van posar aquí a la Rambla fent puntes tot un mes, al ma'ti i a la tarda, perquè venia molta gent i havien de rebre a la gent, i m'ho vaig passar bomba, eh?, m'ho vaig passar rebé, rebé, rebé.

CARA B:

..."Vostè fa puntes per altres?" Dic: "No, senyora, no, les faig per mi o per regalar". Diu: "Perquè jo tinc una botiga molt important a Vilafranca i m'aniria molt bé trobar una persona així, que em fes les puntes". Dic: "Aquella senyora d'allà també fa". Diu: "Sí, ja ho he vist que fa però resulta que no tiba el fil i

les planxes s'arruguen". Això no pot ser, ha de sortir la punta del coixí planxada, llavors està bé. I diu: "No, no, no..." I sap què passa amb una cosa així? La gent fan això perquè mira, es poden entretenir, però una cosa així és com el pescador i el peixeter, el pescador dóna la vida i passa 50 mil "apuros", al peixeter li porten el peix i és el que fa negoci. Dic: "No, no, no".

I després va venir la senyora Cirici, la senyora de l'Alexander Cirici que va fer aquell edifici aquí, va venir i diu: "Vostè fa puntes per altres?" Dic: "No, no senyora, els faig per regalar". Diu: "Regali sempre... a la persona que fa el "regalo", que aquesta persona sàpiga apreciar lo que és això, perquè ho regalarà a segons qui i no ho sabrà apreciar".

Tenia una veïna jo que em va dir: "¿Tanta faena para ésto? ¿Tanta faena?" "Dice: "Yo he comprado un pañuelo para mi nena precioso". Digo: "Pues enseñémelo, por favor". Me l'ensenya. Mira, era la punta tallada i deixada, és clar, "allavorens" junten els llaços i fan els cantons, els quatre cantons que té el quadrat una ranura de dit, però si tu fas un "regalo" a aquella persona et dirà: "Això...?"

C: No està ben deixat.

P: Jo coneixia una senyora que es va morir, que me la trobo un dia a missa i dic: "Què fas aquesta cara de sèria?" "Ai, tinc un disgust!" "I què t'ha passat?" Diu: "Resulta que he regalat un mocador a una nena que té de fer la comunió i he fet un "cáliz" i tot". Diu: "Fent amb fil del 100 (que costa molt de treballar) i unes aranyes que m'ha quedat preciós, i li porto a la nena i no hi era i a la mare li dic: "Mira, el "regalo" de la teva nena de la comunió". El destapa aquella senyora i diu: "Això?" A aquella dona li va sentar tan malament, diu: "Tinc un disgust de por!"... Diu: "Això?", i potser és el "regalo" que tenia més valor.

C: Va ser molt poc atenta. No va ser considerada.

No, això és tenir molt poca vista, perquè encara que l'hagués comprat això no es fa, aquest despreci.

P: Clar que no. I és clar, a aquella dona això li va costar molt, ho sé perquè he treballat jo el fil aquest i és fatal.

Quin és aquest fil?

P: Del 100.

Què com és, el fil va per números?

P: Sí, el fil del 100 és com els cabells del cap, només que tibis una mica “paf!”.

Se’t trenca.

C: També un mocador va anar a una exposició a Begas.

P: Ah, sí, mira, aquest de les 25 mil pessetes va anar a Begas, que van fer una exposició i el van portar, el vaig regalar a la neta de la senyora d’aquí dalt, i l’altre, un altre que és més... les aranyes són més gruixudes que el de la Glòria, l’he regalat per pagar el tren.

Què són les aranyes? Que jo sento que dieu les aranyes, les aranyes...

P: Això, aquests “topos” que veu vostè aquí és una aranya.

Fa aquesta coseta teixida molt junta i després fa com potetes.

P: Sí, això són aranyes.

I això és un punt molt típic de la punta?

P: A moltes puntes, a gairebé totes hi entren.

Quines més coses hi ha així típiques de noms així especials? Hi ha les aranyes i què més hi ha?, per una persona que no enten com jo.

P: Això? És el peixet.

El peixet és teixit geomètric.

P: Això l’onda, aquí les aranyes, i “bueno”, hi ha els rengles que són uns foradets, aquí no n’hi ha cap... Hi ha moltes coses, i les tècniques d’ara... però és clar, jo moltes coses ja em costen d’aprendre, eh?, perquè tinc el cap...

C: Escolta, ja en saps prou!

P: Es que... tinc 83 anys, eh?

Sí, sí, ara quants anys fa que va reprendre tota aquesta activitat de les puntes?

P: Mira, 20, 20, quan es van morir els meus pares em vaig quedar sola, es van morir a l’any 84. Doncs vaig acabar el mocador de la senyora Duc, que va venir el seu marit i va dir: “Això es té d’acabar perquè què faig jo amb això?” La Mª Teresa va dir: “Ho acabarà la Pepita”, i ho vaig acabar jo. I ja vaig començar, ja em vaig enganxar i vaig anar a l’Ateneu i tot plegat i encara estic igual.

I que de senyores així que porten tants anys teixint, fent punta com vostè, n'hi ha moltes aquí a l'Hospitalet?

P: Nosaltres som 8 o 9. Home, n'hi ha bastant però la gent no es dedica a això perquè és el temps.

C: Al Centre Catòlic també n'ensenyen, oi? No sé qui ensenya.

P: Sí, ensenyen al Centre Catòlic, la senyora Navarro, em sembla que ensenya la Navarro., que és la dona del Tries, que em trobo al Tries un dia per aquí el carrer de l'Església i dic: "Jo, quin Satanás!" Feia els Pastorets: "Quin Satanás!" Diu: "On és? On és el Satanás?"

C: Al carrer meu, arribant allà a Prat de la Riba també.

P: Sí, aquella dona, com se diu aquella?

C: Quina? No sé com se diu, no sé quin fa però ensenyen a una merceria, no sé qui va.

P: Sí, ensenyen per allà, no sé, una senyora també n'ensenya.

Però ara no n'hi ha, no?, molta gent jove que n'aprengui.

P: Déu n'hi do, Déu n'hi do, Déu n'hi do. Més aviat també hi ha persones grans però hi ha hagut trobades, jo he anat a trobades que hem sigut 4 i 5.000.

C: Fent puntes totes?

P: Fent puntes, totes fent puntes.

I cadascuna porta el seu coixí, els seus boixets?

P: Sí.

Com es diu el patró, es diu patró?

P: Patró, ja està.

Després hi ha alguna cosa que tingui algun nom especial? Aquesta mena de faldó que porten per tapar el punt?

P: La funda.

Es diu funda.

P: Funda.

I ha de tenir algun color en especial o no?

P: No, no, no, no. Això és d'una cortina de la cuina...

C: Hi ha aquelles encara més antigues, perquè a casa corrien coixins de fer puntes de la mama i de la tieta, que eren especials, que per dalt es lligaven amb uns cordils.

P: Ah, “bueno”, aquí té una goma, té una goma.

C: Però eren un sistema així.

I el plàstic aquest que hi ha a sobre de...?

P: És una borsa de plàstic retallada i posada a sobre perquè no entri la pols.

Ah, però és per la pols.

P: Sí.

No és perquè el cap de l'agulla pugui foradar la roba de fora.

P: No, no, l'agulla té a dalt el cap pla i no forada mai.

I després això d'aquí, lo de dintre, em deia la Teresa que és palla de sègol, no?

P: Palla de sègol, ha de ser palla de sègol perquè si és palla d'una altra cosa no va bé. Ha de ser aquesta palla que... Jo he hagut de llençar més d'un coixí, eh? Perquè resulta que està tan foradada, tan foradada que clar... d'anys que ha servit, tan foradada que claves l'agulla i s'ensorra, ja està triturada la palla de dintre i no serveix de res aquell coixí.

I on les compreu totes aquestes coses?

P: La Teresa també en ven.

Però si no un aquí a l'Hospitalet en trobaria d'aquestes coses?

P: Sí, abans les venia el ????, no sé, i a la merceria Santa Anna.

Ah, a Barcelona, allà tenen de tot.

P: Allà tenen de tot.

C: Jo un dia, per allà l'Avinguda de la Catedral... em sembla que ja no es fa allà... que en fan una... un dia a la setmana o dos feien de coses antigues, monedes i llibres i postals i tot, vaig trobar un coixí i no em van demanar massa. Em va fer gràcia i el vaig comprar, i li vaig portar a la Mª Teresa. No sé què se n'ha fet d'aquest coixí, no sé si després li va passar a la Marta, la Neboda, no ho sé.

P: Aquest coixí no, l'altre, que en tinc un altre, resulta... (Mira que parlo de la setmana passada no, l'altre). Resulta que la iaia es va donar compte de que llençaven un coixí de fer puntes a Cal Just...

Quin Cal Just?

P: El Just Oliveres. I va dir: “No el llençeu! Que me'l podeu donar?” “Sí, sí, sí, aquí el té”. I li van donar, i és l'altre que tinc. Resulta que és molt rodó, com si fos un puro, i jo que he de tenir basse plana perquè es repenji... “Bueno”, i aquest va ser el que em va caure, com que era tan rodó el pes dels boixets el va abalançar i va caure.

C: No va tindre estabilitat.

P: Sí, “allavores”: “Mira si et claves les agulles! Per això ho deuen haver llençat”. Però “bueno”, ara ja l'havia tingut jo i com que ja està una mica triturat encara puc anar fent, i el va tenir la iaia molts anys “hasta” que em vaig jo jubilar, abans i tot m'ho va donar i ja està.

I encara el conserva aquest coixí?

P: Encara, ara te l'ensenyaré.

Ah, sí, que em fa gràcia perquè a més jo he conegut aquests de Cal Just i em fa gràcia veure'l.

P: Ah, sí, al pare de la Mª Teresa li vaig dir un dia: “Escolta, per què no em poses una “chapa” una mica, perquè això és rodó com un puro i una mica que em descuido ja se m'en va tot enlarire”. I m'ho va fer, m'ho va fer, però no s'ha quedat xafat, s'ha quedat una mica més pla però no...

Però no del tot. Però llavors això era per fer la circular la punta?

P: No, llarg així.

Ah, allargat igual, eh?

C: No, sinò que l'acabament diguem-ne l'havien fet així arrodonit i ha de tindre aquesta manera de fer-se que es pugui “apoyar” bé, perquè si no si és massa rodó...

Perquè llavors la puntaire treballa de cara a la paret, no? O com és això?

C: Sí, sí, o aquí a la taula, però és clar, de cara a la paret, i així es claven al coixí i van fent. N'has vist alguna trobada de puntaires?

Sí, sí que n'he vist però no m'havia fixat, sí.

C: Em sembla que posen taules i elles estan allà, perquè és clar, això ha de quedar “apoyat” damunt de les cames, i no sé si hi ha algun sistema modern.

Però ha de fer mal a l'esquena, no?, això, quan portes una estona?

C: Jo crec que sí, jo crec que sí... Tu dius que has estat a casa la Mª Teresa?

Sí.

C: No has vist un “cuadro” que li va fer el meu fill d'una puntaire, una costurera?

P: No, el té en l'habitació del... al despatxet del Just, un despatx que té el Just.

C: Ah... Aquell quadre de la costurera ara em balla al cap, fa puntes, no?, aquella, o cus, què fa?

P: Fa puntes.

C: Fa puntes, sí. És un quadre famós, ara no recordo el pintor, estranger...

P: Veus que és més rodó? Aquest té una base plana darrera per arrepenjar a la paret i aquest el poso i... rodó. I aquí hi ha un mocador que el tinc d'acabar de començar.

C: D'acabar de començar, (riu...)

P: D'acabar de començar, eh? No està començant...

C: Ja...

P: Però veus? Aquesta labor ocupa molt de “puesto”, perquè el ganxet agafes una caixeta i poses el ganxet a dintre i ja està, aquest no, necessites la cadira per seure, la cadira que se repenji...

I vostè treballa aquí contra la taula o contra...?

P: No, no, treballo allà a la finestra, la claror em ve d'esquena i estic la mar de bé. És com va més bé, la claror d'esquena.

I on ho recolça això llavors?

P: A la cadira.

A la cadira?

P: A la cadira.

I no li fa mal l'esquena?

P: Tinc de repenjar-me sempre, si vostè se repenja a la cadira, al “respaldo” no li farà mai mal l’esquena, però si aguanta l’equilibri...
(Va buscant més puntes per ensenyar...) Veus?

Déu n’hi do. Jo quan veig tants fils i tantes agulles... Mare de Déu, ja em marejo.

P: Veu això d’aquí?

Sí.

P: Això és lo que encara es té de començar, s’ha de tirar avall...

I com és que comença així i no comença per aquí?

P: No, no, no, es que així va molt bé. “Allavores” queda la costura molt disimulada, abans la Mª Teresa me la feia fer així, recta, cap al mig, i un dia em diu... i sempre em deia: “ Fes-me un parell de dits més”. I jo en feia. I un dia ve i diu: “Ai, Pepita”. Dic: “Què passa?” Resulta que es veu que la que havia afegit es va despistar, va tallar un que no havia de tallar, i sort dels meus dos dits que feia de més que va poguer aprofitar el mocador, si no es té de llençar.

C: Mira, menys mal!

P: Això em va dir.

Escolti, i ara, avui en dia segueix fent les mateixes peçes, però enagos ja no n’hi ha.

P: No.

Ara es fan més aviat...

P: Ara es fan... per tovalloles.

C: Xals també, no?

P: Al final de la tovallola, a sobre hi posen unes puntes precioses.

Però digui’m una cosa, perquè a mi sempre em fa la mateixa sensació, la tovallola que és més aviat gruixuda, perquè la fan amb ruts la tovallola, oi que sí? Al posar-li la punta tan fina...

P: No, no es fa tan fina, ui, es treballa amb fils molt gruixuts.

Amb fil més gruixut.

P: Amb fils que vostè fa tota la força que pot i no trenquen, perquè si fos una punta fina aviat estaria tot enlaire.

Clar, perquè a més la tovallola és una peça que es renta molt .

P: Clar, jo vaig fer amb fil molt gruixut i queda molt maca i queda molt bé, i es munta a sobre de la tovallola.

Però hi ha gent que ho fa amb agulles de cap, això de fer les puntes per...

P: Què són agulles de cap?

Sí, vull dir amb agulles d'aquestes... com es diuen?

P: De fer mitja?

De fer mitja.

P: “Bueno”, es pot fer amb mitja i es pot fer amb ganxet, i es pot fer en coixí, lo que vulguis.

C: No, no, però ella vol dir... puntes d'aquestes vols dir?

No, no, la punta d'abaix de la tovallola...

C: Ah, ja, ja...

P: Es poden fer de 50 mil maneres.

Però la diferència quina és? Que la punta de...

P: Això és ganxet... això és ganxet.

I vosaltres que n'enteneu què us sembla, que és més fina la punta de coixí?

P: Sí, la punta de coixí es treballa pla el fil, aquí no, aquí es treballa retorçat.

C: I una filigrana a la punta de coixí...

P: M'han dit que ho valorarien però jo no hi seré a temps de veure'l ja, com s'esperin una mica ja han fet tard.

C: Clar.

Escolti, i van molt a fires de puntaires i aquestes coses?

P: Jo anava a tot arreu, vaig voltar mig Catalunya, Arenys, aquí, allà...

C: Cap a Girona també...

P: Jo què sé! I ara no, perquè el coixí pesa com un “burro”, eh? Pesa molt, pesa molt, i m'ho porten les noies i també et sap greu, si ja tenen prou pes amb el

seu i que portin el meu, doncs em quedo a casa i ja està. Només faig la de Hospitalet, que hi haurà una trobada de puntaires el dia... 24?

C: Per Sant Jordi?

P: Per Sant Jordi.

C: El 23 és Sant Jordi.

P: EL 28 em sembla, o el 27? El 24 o el 27, ara no me'n recordo, i hi ha molta gent, passa molta gent i a mi em coneix tothom. Sóc més xarrameca!... I em ve una senyora gran i em diu: "Escolti, jo li vull fer una pregunta". Dic: "Digui, digui". "No l'hi ha caigut mai el coixí?" Dic: "Ai senyora meva. No em faci pensar perquè se'm treu la poca gana que tinc!" Perquè escolta'm, això si cau... Ara ???? però és de por, eh? És de por!

C: Quina disbauxa si cau!

Perquè després ordenar tot això i posar els fils que han quedat tots "anusats" com...

P: No, queda tot... queda sobre les agulles, queda com teixit, i has d'anar treient fil per fil.

Sense sortir les agulles del lloc, clar.

P: Sense sortir i sense trencar res, perquè com es trenqui un fil, "bueno"! No, té el seu "intrínclis". De costar no costa, però has d'estar molt al "tanto".

I ara a l'Hospitalet, a banda del Centre Catòlic i l'Ateneu, sabeu de gent que a casa seva faci puntes?

P: No sé si hi ha una senyora que es diu Carlota, per allà el carrer Riera de la Creu em sembla que viu, fa temps que no la veig, em sembla que també ensenyava.

C: No sé, però al carrer meu...

P: Com es diu aquella senyora del teu carrer?

C: Quina?

P: Que hi ha una merceria i viu a l'edifici aquell nou.

C: Sí, però jo aquestes de la merceria no les conec, eh?, només d'entrar-hi a comprar.

P: Perquè la Mª Teresa hi havia anat i es veu que aquella senyora començava pel seu compte, i és clar, si ho comences tu i ho tinc de continuar jo no va bé això.

C: No ho sé, no sé qui és que ensenya puntes. I després hi ha una noia que aquí a l'Hospitalet, ara m'en recordo...

P: Està la que viu a l'escala de la Maria, que es diu Cinta, també ensenyava.

C: No sé, no, aquesta que vull dir jo ve de Santboi, havia viscut a la meua escala, carrer de l'Estrella, quan es va casar va anar cap a Santboi, i ara jo que penso a vegades l'he trobada, i em sembla que n'ensenyaven si no estic confosa, allà al barri de Sant Josep a una escola que fa molts anys que es va fer que es diu la Immaculada, però ara fan classes de català, "bueno", altres activitats, no?, i municipals em penso. I aquesta va ensenyar a fer puntes, es diu Mª Lluisa, però potser no la coneixes.

P: No, no. Jo vaig aprendre a fer puntes, jo vaig fer classe.

C: Ja, ella també n'ensenyava, em sembla que n'ensenyava allà a l'escola de la Immaculada allà al carrer de la Merçé, n'ensenyava.

Escolteu, i abans, quan de petites us feien anar... Clar, anar a aprendre a cosir, doncs un pensa que és per poguer treure profit el dia que t'ha de sorgir una peça o arreglar un botó, però clar, anar a aprendre puntes de coixí per què és feia?

P: Es feia perquè era... fan unes labors boniques...

C: S'utilitzava.

P: "Hasta" fan bruses, fan vestits i tot lo que vulguis.

Però era més per lluir, eh què sí, que no pas anar a aprendre a cosir, que era més pel dia a dia?

P: El cosir pot ser més util, perquè si no saps cosir-te un botó i saps fer això, malament, val més que sàpigues cosir el botó.

C: És pràctic, i això és per "recrearte" com si diguessim.

P: Això si ho mires bé no serveix per res.

C: Home, i tant que serveix!

P: Sí, si ho rumies bé... "bueno", un mocador molt maco...

C: Tu vols dir que sense les puntes també pots passar, i sense sapiguer cosir no.

P: Un mocador molt maco, "vale", molt bé, ho guardem en una caixa i ja està. Però és això, si no saps cosir un botó ja l'has fet.

Clar, perquè jo l'única cosa que em crea... no un dubte, però que em crida l'atenció, és de dir, a veure les puntes de coixí són molt maques per

decorar una peça perquè són molt maques, però ara mateix un mocador d'aquests fet amb punta no es pot utilitzar com a mocador.

P: No, com a mocador no, no té... Jo tinc mocadors que no tenen ni roba al mig, tot és punta.

Clar, llavors per què es porta un mocador així?

P: Això per lluir el dia que et casis i...

C: Les nenes de comunió també han portat. Jo com que no he tingut nenes...

P: Les nenes de comunió també en porten... i tot això.

Aquestes borsetes per portar la Bíblia el dia de comunió també se n'han fet de puntes o no?

C: "Bueno", més que la Bíblia em sembla que es posava un altre mocadoret i el llibret, un llibret però la Bíblia...

P: Sí, però ara no porten res de tot això.

C: El rosari...

P: No porten res perquè diu que amb tantes coses es distreuen i no saben ben bé lo que va a fer, perquè els rosaris, els guants, el llibre, i què més portaven? La borsa aquella...

C: Aquesta borsa és la que diu ella, sí, se n'han fet.

P: No sé, jo no n'he vist cap...

I tot el que eren els... Ara no m'en recordo com es diuen. Això que es posa sobre el altar?

C: "Bueno", mantells es diuen.

Aquells mantells de l'església...

C: Estovalles, estovalles.

Sí, les estovalles, això. Les estovalles de l'altar i tot això se feien amb punta de coixí o es feien més aviat...

P: No, normalment amb punta de ganxet.

Amb ganxet més aviat.

P: Perquè és clar, això ha de ser una punta així i per fer una punta així, aquí ho tindràs una miqueta negra, eh? Amb ganxet ho feien.

Però en canvi sí que deu ser fet de punta de coixí el que eren els vels de la verge i aquestes coses, no?

P: Aquí hi ha molta labor, abans els ???? que portaven per anar a misa, llavors hi havia moltes de coses d'aquestes, i mantellines, mantellines també, negres les fan, precioses.

N'heu guardat de mantellines d'aquestes negres, de les àvies o així?

P: De les àvies, allà més d'una vegada hem portat...

C: Ara que hi penso, mira què m'ha passat pel cap, només per curiositat per si vostè sabia dir el què. Tinc una mantellina negra... perquè un germà del meu pare, o sigui, un oncle meu i la seva esposa, a Granada, eh?, perquè Ariza, el cognom és d'allà, doncs hi treballaven, eh?, s'hi guanyaven la vida, i una vegada que van vindre em van portar una de negra, i jo és clar, no sabia i encara ara no sé dir si és fet a mà...

P: Això porta'la la Mª Teresa.

C: Ja li vaig dur, quan va començar amb això de les puntes un dia li vaig ensenyar i ella em va donar el seu parer de que li semblava que no era artesana, que no era fet a mà.

No, ella m'ho va explicar que era molt difícil de saber quan una és feta a mà...

P: Algunes les han confeccionat tan bé que tens de rumiar. La mare sempre ho deia: "El dia que em mori vull que em posis el "mantón".

C: Ella ho tenia, que s'ho va posar el dia que ens vam casar nosaltres.

P: Això mateix. I jo li deia: "Mama, mori's tranquil·la que jo li posaré el mantó". Era molt maco, eh? Era molt maco! I quan es va morir li vaig posar.

C: Però era fet a mà? No ho saps... Jo, la Mª Teresa s'ho va mirar i diu: "A mi em sembla que això artesà, artesà..."

P: Ho han perfeccionat tan bé, tan bé...

C: Potser no és fet a mà, seria més maco.

P: ... que t'ho has de rumiar si és a mà o a màquina...

I penseu que això té a veure amb que avui en dia ja no es fa tant la punta?

P: Sí que es fa, s'ha tornar a reavivar això, eh? Molt.

Però veieu gent jove, vosaltres que...?

P: Sí, en aquestes trobades que fan de tanta gent hi ha gent jove, “hasta” hi ha homes. Jo vaig conèixer un senyor que estava jubilat i diu que se sentava en el sofà i “pam”, es dormia. Ara ja no! Es va comprar un coixí, un patró i no sé què “i me’l miro, me’l miro i què ben fet i què maco! Preciós!”

C: Es que això és un art!

P: I diuen les dones: “Un home fent puntes!” Dic: “Escolti, hi ha cuiners, hi ha sastres...” “Escolta, porta barba i fa puntes!” “Bueno”, es que la barba no té res a veure!”

C: Això mira, les circumstàncies l’han portat a fer-ho.

P: El marit de la Mª Teresa més d’una vegada ha donat un bon cop de mà. Arriba una que no sap res de res i ell li diu: “Per aquí, per allà...”, sí, la guia.

Ell també en sap?

P: Sí, el marit de la Mª Teresa, el coneix?

Sí, el vaig conèixer, sí.

C: Un oncle de la meva mare, de Vallcarca, és un senyor que també estava a l’Arxiu de la Corona d’Aragó, allà a Barcelona, tenia allà... ben bé no sé, estava a la part administrativa em sembla, i ell en una època de la vidano sé com va anar, “pues” sabia brodar, brodava... El que passa que ell tenia un altre treball, no?, però a “ratos” perduts...

Clar, aquest comentari clar que és veritat, que segur que moltes dones encara diuen: “Veus ara, aquest home fent puntes! On s’ha vist això?”

C: Sí, sí, sí, sí...

P: Sí, “cotilletes”, oi? Però no tenia res a veure, eh?

C: El Just amb tota la barba, que va amb barba, fent puntes.

P: Si ho sent i ho treu bé...

C: Aquesta senyora que es va fer el xal, quan va venir diu: “Fa uns brodats i fa unes coses divines, divines!” No sabia res de res de puntes de coixí i és un artista, fa ara coses maquísimes. Doncs el Just li va ensenyar a fer la primera punta.

P: Mira!

Quants anys necessita... per exemple, jo que diguessim: “Avui m’hi poso”...

P: Això depen de...

Sí, imaginem-nos que em surt bastant bé dintre de tot, que jo ho dubto, eh?, però quants anys hauria d'estar per poguer fer una punta d'aquestes?

P: “Bueno”, això depen de cadascú. Aquesta dona fa maravelles i no sabia res.

C: S'ha dedicat molt, també deu dependre del temps que hi passes.

P: Home, també s'hi dedica. Jo em puc dedicar molt poc perquè entre que si avui passo el raspall, que si això, que si allò...

C: Aquesta també ha fet tantes... S'ha pogut abocar.

P: Sí, fa coses...! Fa uns escalonats!

C: Els nostres nanos, principalment el gran que mai m'ho hagués imaginat, perquè és hiperactiu, eh?, el més gran dels tres, doncs haguessis vist els treballs de macramé... Aquest t'ho va fer el Ramon o no?

P: No, aquest m'ho va regalar la Mª Teresa.

C: Ah, sí, “Bueno”, tens algun altre. I a casa en tinc un altíssim, de dalt abaix, i després ha fet uns tapisos la mar de macos, tapisos, eh? S'han vengut en tendes de mobles, i vull dir, és un xicot... Jo el que volia és que estessin entretinguts i el cap no els hi dongués per anar amb altres bandes...

Clar, perquè de tota manera per fer punta per exemple, s'ha d'estar molt concentrat en el que un fa o un pot estar mirant la tele diguem-ne?

C: No...!

P: N'hi ha que miren la tele. Aquesta senyora que et dic del xal, aquesta senyora mira la tela, jo no, no, no. Jo si faig puntes tinc de fer puntes perquè quan m'adono si està així o està així, ja l'he fet, ja està. No, no, jo tinc de concentrar-me en la punta.

Però a vostè la posa nerviosa diguem, això, o la relaxa?

P: No, no, no, jo vaig fent i estic tranquil·la.

C: Relaxa, relaxa.

P: Sembla que sigui diumenge, si faig puntes de coixí.

C: Diuen que sí, que relaxa perquè...

Clar, perquè em deia la Mª Teresa que hi ha senyores que sembla que no poden anar-se'n a dormir si no han fet una mica de punta diguem.

P: No, jo al vespre no en puc fer perquè jo mateixa em faig ombra, clavo l'agulla i no sé ben bé el què. S'ha de fer en un "puesto" adequat i especial, perquè ha d'haver-hi molta claror.

Molt bé. "Bueno", doncs escolteu, moltíssimes gràcies. Jo ja amb tot lo que m'heu explicat, mare de Déu...

P: Això és història.

C: Més la Pepita, eh? Que la Pepita en sap.

Home, perquè clar, la Pepita també s'hi ha dedicat moltíssim.

P: I ara ja no tenia ni ganes de fer puntes. Dic: "Oi, això sí que és dolent per la salut". I ara ja em torno a espabilar, i tinc d'arreglar la coixinada i "llavors" agafen el coixí, el tomben i tornen a baixar el boixet... i aquí hi ha una "feixidura" del mig...

Però llavors, a veure, quan acabeu tot... Ara imagine'm que aquest patró ja hem arribat abaix, llavors què heu de fer, l'heu de desenganxar...?

P: L'has de desenganxar i l'has de tornar a pujar amunt. Aquí ho fan d'una manera que està enganxat amb un... que és de cotó o el que sigui i ho tomben i ja està, aquí no, aquí...

S'ha de fer a mà.

P: Sí, s'ha de fer a mà perquè diu que els cantons queden més bé fets a mà que no pas d'una altra manera.

Moltíssimes gràcies doncs, Pepita i... us ho agraeixo molt.

P: He enraonat més que un advocat. Doncs si em veiessis a les trobades, mira, és de riure! És de riure! Em fan tantes preguntes! "Quin fil és? Què això, que aquí, que allà, que tomba, que no tomba..." I quan s'ha acabat la trobada ja he fet una mica així.

(Riu)... Molt xerrar i poca punta.

C: Escolta, l'alcalde, eh? El senyor Corbacho l'ha felicitat.

P: Sí, sí, sí, perquè a més l'hi vaig dir una cosa a l'alcalde, perquè jo els hi vaig als de l'Ateneu: "Si ve l'alcalde li diré a veure quan posarà en marxa l'Ateneu". "Ai sí, digue-li a veure què passa". "Bueno", ve l'alcalde: "Oi, que no sé què, que no sé quantos, que tomba, que no tomba..." Dic: "Senyor

alcalde, jo li diré una cosa. Miri, jo sóc una persona gran, vol dir que hi seré a temps d'anar a l'Ateneu altra vegada?" Diu: "Oi, es que sempre anem tant "justos"!" Així mateix. Va marxar corrents! (Riu...)

El va asustar.

P: Ja no va dir res més, perquè havien dit que si després de fi d'any o principi d'any començarien però jo no crec, no sé...

No, amb el ritme que porten les obres no sé jo...

P: Lo que fan aquí, el poliesportiu aquest que està tot "vallat", aquí hi ha tela i estaran molt temps, eh?

Sí, sí. "Bueno", vaig a parar la gravadora, moltíssimes gràcies, eh?